

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПРОВЕДЕННЯ БОРГОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У контексті глобальних економічних викликів та геополітичних потрясінь, що суттєво впливають на фінансову стабільність держав, особливої актуальності набувають питання ефективного управління державним боргом та забезпечення фіскальної стійкості. Зокрема, в умовах збройного конфлікту та пов'язаних з ним економічних труднощів, країни змушені вдаватися до нестандартних фінансових рішень для збереження макроекономічної стабільності та оптимізації бюджетних ресурсів. Україна, зіштовхнувшись з викликами внаслідок російської військової агресії, продемонструвала інноваційний підхід до вирішення проблеми боргового навантаження шляхом проведення масштабної реструктуризації державних і гарантованих державою єврооблігацій. Ця фінансова операція, що охопила значний обсяг зовнішніх зобов'язань країни, є яскравим прикладом застосування сучасних інструментів боргового менеджменту в кризових умовах [1]. Аналіз даної реструктуризації представляє значний науковий інтерес з точки зору оцінки її впливу на фіскальну стійкість держави, перспектив економічного відновлення та потенційних наслідків для міжнародних кредитних ринків. Крім того, дослідження цього кейсу може надати цінні ідеї для розробки теоретичних моделей управління суверенним боргом в умовах форс-мажорних обставин й збройних конфліктів. У світлі вищезазначеного, детальний аналіз процесу та результатів реструктуризації українського зовнішнього боргу є надзвичайно актуальним як з практичної, так і з теоретичної точок зору, що обумовлює необхідність його комплексного наукового осмислення.

Україна офіційно повідомила про успішне завершення операції з реструктуризації боргових зобов'язань та проведення фінансових розрахунків за 13 емісіями державних єврооблігацій, а також гарантованих державою єврооблігацій, емітованих Державним агентством автомобільних доріг України. Дана фінансова транзакція була реалізована з метою відновлення фіскальної стійкості, забезпечення макроекономічної стабільності та оптимізації ресурсної бази державного бюджету в умовах триваючої військової агресії РФ проти України. Процедура реструктуризації передбачала конверсію 30 серій державних єврооблігацій й 1 серії гарантованих державою єврооблігацій Укравтодору сукупною номінальною вартістю близько 20,5 млрд дол США (майже 24 млрд дол США з урахуванням капіталізованих відсотків) в 8 нових серій єврооблігацій із сукупною номінальною вартістю 15,2 млрд дол США.

У результаті здійсненої фінансової операції обсяг державного й гарантованого державою боргу зменшено приблизно на 9 млрд дол США. Це еквівалентно номінальному зниженню вартості боргових зобов'язань на 37 % з моменту набуття чинності угоди та зниженню чистої приведеної вартості боргу приблизно на 60 % (при застосуванні ставки дисконтування 14 %). Даний показник є одним з найвищих серед нещодавніх випадків реструктуризації суверенного боргу. Обсяг боргових виплат скорочується на 93 %, що призведе до економії фінансових ресурсів у розмірі 11,4 млрд дол США протягом наступного трирічного періоду. Крім того, витрати на обслуговування та погашення боргу до 2033 р. зменшаться на 77 %, що дозволить заощадити сукупно 22,8 млрд дол США.

Дана угода відповідає цільовим показникам програми Міжнародного валютного фонду щодо забезпечення боргової стійкості та отримала підтримку в Групі кредиторів України. Реструктуризація боргу була проведена у співпраці з юридичною фірмою White & Case, яка виступала в ролі юридичного консультанта, та інвестиційним банком Rothschild & Co, який надавав фінансові консультаційні послуги Міністерству фінансів України [2].

Слід відміти, що Рахункова палата провівши оцінку проєкту державного бюджету на 2025 р. відзначила, що загальний обсяг державного й гарантованого державою боргу на наступний рік за очікуваннями Кабінету Міністрів України складе 8,6 трлн грн (порівняно з показниками на 31.08.2024 р. зростання складе 35,2 %). Таким чином на кінець 2025 р. державний борг складе вже 97 % ВВП, а гарантований державою борг – 4,8 % ВВП.

Рахункова палата також відзначає, що навіть після проведених 30.08.2024 р. правочинів з державним і гарантованим державою боргом, показники сукупного обсягу державного і гарантованого державою боргу на кінець 2025 р. продемонструють тенденцію до росту. Сукупні витрати на його погашення й обслуговування, порівняно із затвердженими на 2024 р., зростуть на 25,3 % до 1 трлн 213 млрд грн [3].

Відзначимо, що станом на початок вересня агентство Fitch прогнозує, що загальний державний борг складе 89,6 % ВВП у 2024 р. (без урахування реструктуризації інших комерційних зобов'язань), що є нижчим за прогнозоване значення 92,5 % в огляді в червні 2024 р. у результаті операції обміну боргу [4].

Як бачимо, проведена Україною реструктуризація державного та гарантованого державою боргу є значущим фінансовим заходом, спрямованим на відновлення фіскальної стійкості в умовах військової агресії. Ця операція дозволила суттєво зменшити боргове навантаження, скоротивши державний борг на 9 млрд дол США та знизивши його чисту приведену вартість на 60 %. Такі показники є одними з найвищих серед нещодавніх випадків реструктуризації суверенного боргу.

Незважаючи на позитивні результати реструктуризації, прогнози щодо подальшої динаміки державного боргу України залишаються неоднозначними. За оцінками Рахункової палати, очікується зростання сукупного обсягу державного і гарантованого державою боргу до кінця 2025 року, що становитиме 97 % ВВП. Водночас, міжнародне агентство Fitch прогнозує дещо нижчий показник – 89,6% ВВП у 2024 році.

Проведена реструктуризація відповідає вимогам програми МВФ та отримала схвалення міжнародних кредиторів [5]. Це свідчить про зростання довіри до фінансової політики України на міжнародній арені. Однак, для забезпечення довгострокової фінансової стабільності країні необхідно продовжувати впроваджувати ефективні заходи управління державним боргом та стимулювати економічне зростання в постконфліктний період.

Список використаних джерел:

1. Петруха, Н., Куцовський, О., Петруха, С. Іманентність та типологізація державного боргу й боргової політики в кризових умовах. Вчені записки Університету «КРОК». 2024.(1(73)). С. 93–104. Доступ через: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-73-93-104>.
2. Україна завершила реструктуризацію державних облігацій та гарантованих державою єврооблігацій на суму 20,5 млрд доларів США. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraine_completes_the_restructuring_of_usd_205_billion_sovereign_and_sovereign-guaranteed_eurobonds-4772

3. Експертиза проєкту Держбюджету-2025: є можливість додаткового збільшення доходів на 13,5 млрд грн. URL: <https://gp.gov.ua/PressCenter/News/?id=2157>

4. Fitch Upgrades Ukraine's LTLC IDR to 'CCC+'; Affirms LTFC IDR at 'RD'. URL: <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-upgrades-ukraine-ltfc-idr-to-ccc-affirms-ltfc-idr-at-rd-05-09-2024>

5. Петруха Н., Петруха С., Мякота М., Крупельницька Л., Тарасенко М. Управління державним боргом в країнах Європейського Союзу: уроки для України. Інклюзія і суспільство. 2023. № 1. С. 24–35.

УДК 336:368

Буланцов І.В., здобувач третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Обертинський Л.В., здобувач третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Київський національний університет технологій та дизайну

СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

У сучасну цифрову епоху ринок страхування України зазнає значних трансформацій під впливом новітніх технологій. Цифровізація охоплює всі рівні діяльності страхових компаній: від внутрішніх операцій до взаємодії з клієнтами. Такий процес змінює традиційну структуру ринку та динаміку його розвитку, вимагаючи адаптації компаній до нових викликів і можливостей.

Український страховий ринок має багаторівневу структуру, що включає як великі компанії, що контролюють основну частину ринку, так і малі підприємства, що спеціалізуються на нішевих продуктах. Впровадження цифрових технологій спрощує вихід нових гравців, знижує операційні витрати і створює нові можливості для інноваційних рішень. Наприклад, використання онлайн-платформ дає змогу клієнтам швидше і простіше купувати страхові продукти, порівнювати їх та вибрати найбільш відповідний варіант [1, с. 4-5].

Окремо варто відзначити вплив цифрових технологій на динаміку страхового ринку. Завдяки використанню великих даних (Big Data), страхові компанії отримали змогу аналізувати величезні обсяги інформації, що дозволяє їм краще оцінювати ризики, адаптувати продукти під індивідуальні потреби клієнтів і формувати конкурентні ціни. Це стає особливо важливим у таких видах страхування, як медичне або автостраховання, де індивідуалізація поліса може значно підвищити рівень задоволення клієнтів.

Однак цифровізація несе не лише нові можливості, а й серйозні виклики для страхових компаній. Одним з найбільших викликів є забезпечення безпеки даних клієнтів. Оскільки страховики працюють з великими обсягами особистої інформації, загроза кібератак стає все більш актуальною. Компанії змушені інвестувати значні ресурси в створення захищених IT-інфраструктур, щоб гарантувати конфіденційність даних і мінімізувати ризик їх втрати або крадіжки [2, с. 15].

Штучний інтелект (ШІ) став ще одним рушієм змін у страховій індустрії. Системи на базі ШІ здатні автоматично аналізувати страхові випадки, що значно скорочує час на обробку